

נאור פני מלך



שביבים וניצוצות ממסכת חיייו המפעימה של גדול החזון ועמוק הרעיון

הגה"ח רבי גדליהו אהרן קעניג זצוק"ל

שלושים שנה לפטירתו - כ"ג תמוז תש"מ - תש"ע

כִּי בְּשֵׁיזֶה הַצַּדִּיק נִתְגַּלָּה וְנִתְפָּרֵס בְּעוֹלָם, זֶה
בְּחִינַת 'שֵׁם', דְּהֵינּוּ שְׁנֵי תִפְרִסִּים וַיֵּשׁ לוֹ שֵׁם בְּעוֹלָם,
וּבְתוֹךְ זֶה הַשֵּׁם שֶׁל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת מְלַבֵּשׁ וּמְשַׁתָּף
שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי שְׁמוֹ מְשַׁתָּף בְּשִׁמְנוֹ. נִמְצָא
בְּשְׁנֵי תִגְדֵּל שֵׁם הַצַּדִּיק, נִתְגַּדֵּל שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכָל
מֶה שְׁנֵי תִגְדֵּל יוֹתֵר שֵׁם הַצַּדִּיק, נִתְגַּדֵּל יוֹתֵר שְׁמוֹ
יִתְבָּרֵךְ, כְּבִיכּוֹל, כִּי שְׁמוֹ מְשַׁתָּף בְּשִׁמְנוֹ כֵּן"ל....
וְזֶה בְּחִינַת הַסִּפָּד עַל סְלוּק הַצַּדִּיק...

(לִיקוּטֵי מוהר"ן בְּתֵרָא, סִימָן ס"ז)

*

©

תמוז תש"ע

צפת"ו

באור פני מלך¹

רבים מאלפי היהודים החרדיים שבאו לשבות בשבת ל"ג בעומר, או בכל שבת אחרת, בעיר הקודש צפת, לא ידעו כי האפשרות הזאת לעשות "שבת בצפת" באווירה תורנית, נזקפת לזכותו של גדול החזון ועמוק הרעיון מורנו הגה"ח רבי גדליהו אהרן קעניג זצוק"ל.

הוא הגבר שקם כבר לפני יותר מארבעים שנה, לקומם את העיר צפת משממותיה ולהשיב לה את רוח הקודש שנשבה בה משנים קדמוניות. הוא זה שבזכותו התחדשה העיר צפת ושבה לימי נעוריה.

כשבאים אנו לספר בדמותו ובמעשיו של מורנו רבי גדליהו, אוחזות בנו רעדה. בני דורו שלמדו ועסקו עמו דבר יום ביומו, אינם מעיזים; אנו בני הדור השני שלא זכינו ולא קבלנו אלא מכלי שני, על אחת כמה וכמה. מה גם שהיריעה העומדת לפנינו מוגבלת היא, ואילו דמותו ומעשיו ארוכים הם וגדולים מארץ מידה. ואולם פטור בלא כלום אי אפשר, אמרנו, אם אי אפשר להקיף דמותו, נקבץ על כל פנים מקצת מן המעשים והעובדות שנצטברו אצלנו מפי התלמידים, ויהיו הדברים כרמז בעלמא וכשבריר של זכרון לדמותו הנוראה של מורנו.

מעתיק השמועה

בחודש ניסן תרפ"א זרח בירושלים אורו של מורנו הגה"ח רבי גדליהו אהרן קעניג זצוק"ל, בביתו של אביו הרה"ח ר' אלעזר מרדכי קעניג זצ"ל, שהיה מחסידי ירושלים הותיקים. כבר בילדותו ניכרו בו כשרונות וכוחות עילאיים, עד שכל רואיו ייעדוהו לגדולות.

בבר מצוה שלו, כך מספרים, כבר שלט במסכת בבא-קמא בעל פה עם השיטה מקובצת בלשונם; ובהיותו נער צעיר ממש, כבר ידע את ספר 'תניא' וספר 'נועם אלימלך' בעל פה עם הלשון!

¹ תקציר מתוך מאמר זה פורסם בשינויים ב"המבשר - תורני", י"ט תמוז תש"ע.

את שנות בחרותו עשה תחילה בישיבת 'חברון', ומאוחר יותר בישיבת חב"ד, בהן השתלם בתורה ועבודה ובחסידות.

כנער מחונן ובעל נפש עילאית, הייתה נפשו נכספת תמיד אחר משהו עליון, משהו שיתפוס את הנשמה וירוה את צמאונה. בכל הספרים, כך סיפר, חיפשתי, ואת כל דרכי עבודת ה' ביררתי. אך כל אלו לא היו אלא מזור לרגע, רפואה לבינתיים; נפשו עדיין הייתה כמדה לדבר-מה עליון יותר, עמוק יותר...

קרוב ה' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת. אותן שנים עלה ארי מבבל, הלא הוא זקן משפיעי ברסלב בדור ההוא, מו"ר הגה"ח רבי אברהם שטערנהארץ זצוק"ל, נין ונכד לזקנו הקדוש מוהרנ"ת מברסלב מצד אביו, והגאון אב"ד טשעהרין מצד אמו.

סיבבו מן השמים, ובאמצעות הרה"ח ר' חיים ברוך טרנובסקי ז"ל פגש הנער המבקש את רבי אברהם, מי שהפך תיכף למורו ורבו המובהק. תחילה עסקו בנגלה, אך משם קצרה להם הדרך עד שעסקו בדברים העומדים ברומם של עולם, ועד שמורנו רבי אברהם שראה איזה כלי עומד לפניו, חשף את זרוע קדשו והטעימו מבאר תורתו העמוקה של הנחל נובע מקור חכמה.

מורנו ר' גדליה, שהיה נכסף כל כך לשמוע דברי אלוקים חיים, גילה לפתע מעיינות אינסופיים של חיות, אור ומשמעות; מעיינות שהרוו את צמאנו האדיר והשביעו את נפשו השוקקה.

לא היה אפוא זמן הרבה עד שנקשרו שניהם בעבותות אהבה, ומורנו ר' גדליה הפך לחסיד ברסלב נלהב ולתלמידו המובהק של רבי אברהם, עד שנתבטל אליו בתכלית הביטול. אף מורנו רבי אברהם השיב לו כגמולו, וסמך שתי ידיו עליו להנחיל בידו כל תורתו.

בבית מדרשו של רבי אברהם, שירש את המסורת בצורה מדויקת דור אחר דור עד זקנו הרה"ק מוהרנ"ת ועד רבנו הקדוש מברסלב, קיבל מורנו ר' גדליה את דרכי הלימוד והעבודה על פי דרכו של אדמו"ר מוהר"ן, כמו

גם מסורות סודיות, לצד שליחויות אפופות הוד ומסתורין שרב בהם הנסתר על הנגלה.

שם קיבל את סוד גדולת הרשב"י וענין הנסיעה על ציונו בראש השנה, בשעה ששערי ציון שבאומן סגורים, ושם הוטלה עליו משימת חייו – בנין העיר צפת והקמת שממותיה.

שם גם הפכה תורתו של אדמו"ר מוהר"ן, לדרך חייו ולבסיס תפיסתו. כעין מוהרנ"ת בשעתו שהשאיר בצד את כל מה שלמד לפני בואו אל מורו ורבו, כך הניח מורנו ר' גדליה את כל ידיעותיו והשגותיו, והתבטל בתכלית לתורתו של רבנו הקדוש מברסלב ותלמידיו. הדרושים הארוכים בליקוטי הלכות למוהרנ"ת, לא היו אצלו פלפולים ודרושים נאים בעלמא, אלא דרך חיים מחייבת – שולחן ערוך של ממש.

באלול תשט"ו, עלתה נשמתו של המורה הגדול רבי אברהם לגנוי מרומים. ביום פטירתו, כך מסופר, ביקרו אותו רבים; ואולם בשעת פטירתו ממש, השעה שעלו ונתאחדו רוחו דלעילא ורוחו דלתתא, לא היה בחדר, אלא הרב והתלמיד לבדם...

אותה שעה נשגבה, ששום בר אנוש לא יוכל להשיג, קיבל התלמיד שהיה מקושר לרבו כענפים באילן, הארה נצחית, בחינת פי שנים ברוחו של מו"ר עט"ר רא"ש כ"ל, והוסמך להעביר את תורתו של רבנו הקדוש, בהמשך שושלת הדורות.

כך, בכוחו של מורו הגדול, ובכוח פי שנים שקיבל בשעת פטירתו, החל מורנו ר' גדליה להשקות את העדרים, ולהעביר את המסורת שנמסרה בידו דור אחר דור.

בבהירותו החודרת והמעמיקה, הצליח מורנו ר' גדליה לחשוף את תורתה הרחבה של ברסלב בצורה ייחודית והדורה, שסחפה אחריה מבקשים רבים מבני הישיבות ומחצרות החסידים, ששמעו של מורנו ר' גדליה הגיע לאזניהם. כך נוצר סביבו חוג של תלמידים נאמנים שבאו לשאול בעצתו

בכל דבר ועניין, ולשמוע מפיו דברי אלוקים חיים בשיעוריו הקבועים ששמעם יצא למרחקים.

מסור למסורת הנאמנה שקיבל מרבו מו"ר הגה"ח ר' אברהם שטערנהארץ, דלה מורנו ר' גדליה והשקה מתורת מוהר"ן בדיוקנות מופלאה ובנאמנות מפליגה למקור. כשהוא חזר בשיעוריו על התורה בליקוטי מוהר"ן, או על הקטע בליקוטי הלכות, היה זה שחזור מדויק של דור אחר דור, בניגון, בתנועות, בהדגשים ובטון. ניכר היה כי את כל מאמציו הוא משקע כדי להנחיל את תורת מוהר"ן ותלמידיו בצורה המדויקת ביותר.

לקרב את הרחוקים ביותר

ואמנם אותה בהירות, אותו דיוק ויישוב דעת, הצליחו לסחוף אחריהם, לא רק את הקרובים, אלא אף את אלו הרחוקים ביותר. באו אליו האובדים בארץ הודו והנדחים בפרבריה המפוקפקים של סן-פרנסיסקו בעידן ילדי הפרחים. אל דלתו הפתוחה, זרמו מגודלי שיער, חרוטי קעקועים וקרועי סחבות. אל אזנו הכרויה נשפכו כל מכאובי הדור, כל תחלואיו וכל מכותיו. ומורנו ר' גדליה, בעיניו המפיקות והחודרות, הצליח להעביר מין אנרגיה עילאית שמחקה באחת כל מכאוב, שמחתה באחת כל דמעה.

ולא היו אלו רק הנדחים הרחוקים, אותם שבאו מעבר לים מן התינוקות שנשבו, אלא גם אותן נשמות נשכחות שהסתובבו בלא מעש בתוככי מאה שערים. במקום שכל הקודמים לו נכשלו, מורנו רבי גדליה עשה והצליח. נשמות חסומות שאיבדו את האימון בכל אדם באשר הוא, פתחו את שעריהן בפני עיניו המפיקות של מורנו, וחידשו את נעוריהן.

קבע לו ר' גדליה עם זה חברותא בחומש, עם זה חברותא בתהילים, ולא אחת – חברותא לשם חברותא. אף גם זאת שמענו – חברותא ב...דמעות. כיצד? מעשה שקבע חברותא עם דכא-רות. ביקש לישב לצידו לעודד רוחו ולהאזין למצוקתו. עד שלא פתח אותו לב נשבר את

פיו, התחיל לבכות. עד שלא בכה, בכה מורנו כנגדו... ישבו שניהם ובכו בחברותא. זהו שאמרנו – חברותא בדמעות.

אותן שנים וברסלב סוגרת ומסוגרת בפני הצעירים אובדי הדרך אשר שוטטו לבקש דבר ה' ולא מצאו. אותן שנים ותנועות התשובה בכלל, ואלו הברסלבאיות בפרט, עוד לא באו לעולם, עדיין לא קמו מורי הדרך למבקשי ה' ומבקשי תורתו של הנמ"ת. היה זה מורנו רבי גדליה, הוא הגבר הוקם לפתוח שער לדופקי בתשובה. היה זה מורנו רבי גדליה שהיה הראשון למסור שיעור בעברית בספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן', כדי לאפשר גם לרחוקים לבוא ולהתבסס באור תורתו של מוהר"ן.

היה משהו בבהירותו של מורנו, ברוחב דעתו, באהבתו ללא גבול לכל יהודי, שפשוט תפס את כל אותם צעירים מחפשי דרך. פעם הגיע יהודי אמריקני להודות למורנו שהחזיר אותו למוטב. מורנו ר' גדליה אפילו לא הכיר אותו. לשאלתו, סיפר אותו יהודי שהוא שמע את ר"ג מדבר ברדיו באמריקה. לא הבנתי כלום, הוא אמר, אבל משהו פקול של ר' גדליה עורר אותי... חיפשתי את מקורותי והנני כיום בעל תשובה גמור (עדיין ליקו"מ סימן כ"ז, ועוד).

סיפר יהודי שבעבר לא שמר תורה ומצוות: תמיד הייתי נוסע בשבת, עד שפעם אחת ראה אותי הרב קעניג. הוא אמר לי 'שבת שלום' בחיוך רחב כל כך ובחיבה כנה כל כך, עד שפשוט לא יכול הייתי להמשיך. מאז, הפסקתי לנסוע בשבת.

כי מרחמם ינהגם

אכן מסירותו לתלמידיו הייתה מעל ומעבר לכל מה שאנו מכירים. דלתו הייתה פתוחה בכל שעות היממה, והתלמידים הרגישו תמיד בבית. וכשאף אחד מהמסתופפים לא הגיע, ישב לו ר' גדליה להשיב מכתב לעוד שואל... בנוי מספרים שהיו יכולים ללכת לישון כשהוא כותב, ולקום כשהוא עדיין כותב...

ולא לתלמידיו או לשומעי לקחו לבד מסור היה, אלא לכל אחד ואחד מישראל. יהא זה בר אוריין מכובד, יהא זה ילד רך בשנים, או יהא זה הלך תמהוני שמסתובב ברחוב.

כשאנו מבקשים מתלמידיו לספר לנו על מידה זו של ענוותנות, פשטות וחסד שהייתה נוהגת בו, לא מפסיקים הסיפורים לזרום. אם נאמר לספר הכל, לא נספיק. נספר אפוא אחדים מהם:

כשאחד מהחולים בבית חולי הרוח היה זקוק לבית חם, נטלו אותו בני משפחתו והביאוהו לביתו של מורנו. ידעו בני המשפחה ששם בביתו של גדול החסד, הוא יהיה מובטח בטיפול המסור ביותר...

חרף עבודות הפסח הקדחתניות, וחרף העובדה שביתו הקט של מורנו הכיל בקושי את בני משפחתו, הכניס מורנו את אותו חולה הביתה, עטפו בחום, במסירות ובסבלנות אין קץ. טרח לספק לו את כל שגעותיו, והשיב בסבלנות מרובה לכל מצוקותיו. ביתו שהיה צר מלהכיל, כמו נתרחב לכבוד האורח החשוב, עבודות הפסח איבדו את מעמדם נוכח האורח שתפס את כל תשומת הלב.

*

פעם מיהר מורנו לתפילת מנחה, ותלמידו מתלווה לו. סיפר אותו תלמיד: עודנו ממהרים, עוצר אדם את מורנו, ובפיו בקשה מוזרה, ואולי גם מעט חוצפנית: "רבי, אני זקוק לכוס תה חם". ור' גדליה, כאילו ביקש הלה את הבקשה הנורמטיבית ביותר, נענה לו בשמחה: בוודאי, למה לא? הנה אני גר כאן קרוב...

כך עשה מורנו את דרכו בחזרה הביתה, הכין לאותו יהודי את כוס התה החם והגיש לו במאור פנים. בין כך וכך, הבין אותו יהודי מה שעשה, וביקש למהר. אך מורנו ממש לא הרשה לו: לאט לך, לאט לך, התה עוד חם, איננו ממהרים לשום מקום...

את תפילת מנחה של אותו היום התפלל מורנו כמה דקות סמוך לשקיעה...

*

שוב מעשה שציווהו הרופאים לאכול ארוחות מסודרות בשעות קבועות. התחיל מורנו מכין עצמו לסעודה, אלא שבדיוק באותו הרגע נכנס יהודי לשאול בעצה. ומורנו, כאילו שכח שצריך לאכול, כאילו שכח את דברי הרופאים, סילק את מאכלו והאזין לאותו יהודי.

הבנים תמהו: אבא, הרי הרופאים ציוו לאכול בשעות קבועות? ומורנו ר' גדליה עונה להם בפשטות: גוואלד, איך אפשר לאכול כשיהודי זקוק לעצה?

*

מפעים ביותר הוא הסיפור שנכדו מכתיר לנו בכותרת: השבת קאפילוטש של הזיידע. ומעשה שהיה כך היה. פעם, ליל שישי, נקלע מורנו לעיר בני ברק. אותם ימים קו 402 עדיין לא בא לעולם, והנסיעה מבני ברק לירושלים כרוכה הייתה בנסיעה לתל אביב ובהמתנה מורטת לאוטובוס שיצא לירושלים פעמים אחדות ביום. מורנו ר"ג נאלץ אפוא לעשות את הלילה בבית חתנו בבני ברק.

בבוקר יום שישי, ממשיך הנכד, נפרדנו כל הנכדים מהסבא; הסבא עשה את דרכו לאוטובוס בדרכו לתל אביב ומשם לירושלים, והילדים הלכו לחיידר.

שעה לפני שבת, נשמעות דפיקות בדלת הבית. הסבא, רבי גדליה, בפתח. מוכי הלם הביטו בו כל בני המשפחה, ולא הבינו מה כאן קורה. אך ר' גדליה הסביר להם בפשטות: אכן הייתי בדרכי לאוטובוס, אך מה אעשה שבדיוק באותה שעה עצר אותי יהודי להתייעץ בשלום בית. כלום יכול הייתי להשיב פניו ריקם? הייתי ממש מוכרח לעלות לביתו וליישב את ההדורים...

כך מצא מורנו ר"ג את עצמו שעה לפני שבת, הוא בבני ברק ומשפחתו בירושלים; הוא בבני ברק ובגדי שבת שלו בירושלים. ביקשו הנכדים ללכת ולהשיג שטריימל לסבא, אלא שמורנו ר"ג נטל את כובעו ואמר:

אתם רואים את זה? זה יהיה השטריימל שלי! בגדים שהבאתי בהם שלום בין איש לאשתו, אלו בגדי שבת שלי!

הכנסת אורחים

מספר אחד התלמידים: פעם באתי אליו מבני ברק בשעות הבוקר. רק נכנסתי, הכיר בי מורנו, ואמר לי ברגישות: באת מבני ברק, בטח עוד לא אכלת ארוחת בוקר. הלך מו"ר והביא לשולחן גם לחם, גם גבינה, גם חביתה, גם חמאה, גם סלט, וגם לֶפֶן. באותם ימים, מספר התלמיד, לא היינו רגילים לאכול יותר מלחם ומרגרינה לארוחת בוקר, אך מו"ר, חרף עניותו, כיבד אותי, כאילו הגיע אליו האורח המכובד ביותר.

ידעתי, ממשיך התלמיד, את מצבו הדחוק של מורנו, ולא ידעתי מה לעשות: אם אוכל, לא יישאר לו ולבני ביתו; אם לא אוכל, יכולים המאכלים להתקלקל (באותם ימים עוד לא היה מקרר). מורנו ר"ג ראה שאני מתלבט, והתחיל לעודד אותי: תאכל, תאכל, יש בשפע...

ראיתי שאין ברירה, אכלתי את מה שהוגש לי. ואולם החלטתי להשאיר את הֶלֶפֶן, חשבתי – הוא יכול להחזיק גם בלי מקרר. חמקתי מהבית, כדי שמו"ר לא ישים לב שלא שתיתי את הֶלֶפֶן, והלכתי לי. לימים התברר לי שעם אותו לֶפֶן, ש"היה בשפע", התחלקו שנים מילדיו של ר' גדליה...

מספר אחד הנכדים: במלחמת ששת הימים, כשכולם ירדו למקלט עם האזעקה הראשונה, נותר מורנו רבי גדליה לשבת בביתו, שם המשיך את עבודתו בקודש כרגיל.

באחד ממכתביו הוא מספר מתוך שמחה אין קץ, כי גם בשעה קשה זו: "התגנב אחד מאנ"ש ונתתי לו ארוחת ערב, והודיתי לה' שזיכני לקיים מצוות הכנסת אורחים בזמן כזה..." כה הייתה אהבת חסדו ומידת טובו, ואלו היו חסדיו של הקב"ה עמו, כאברהם אבינו שנצטער שלא באו אליו אורחים, וזימן לו הקב"ה.

באחת התחנות במסעו לאירופה, כך סיפר אחד המלווים, הוזמנו לבית אחד התורמים. מאחר שמורנו ר"ג סבל באותה תקופה מסוכר ולחץ דם, ביקשנו מראש מבעלי הבית שלא יתבלו את המאכלים לא בסוכר ולא במלח.

כשבאנו, הגישו לנו המארחים מרק. טעמתי מהמרק, ולא יכלתי להמשיך לאכול – הוא היה מלוח בצורה מוגזמת. לפליאתי שמתי לב כי מורנו ר"ג ממשיך לאכול כאילו לא אירע כלום. "אני לא יכול לבייש לא את המרק ולא את בעלי הבית", אמר, ואכל את המרק עד תומו, כאילו היה זה המרק הטעים ביותר, וכאילו לא סבל מעולם מלחץ דם גבוה...

כאילו ילדו

אכן, בפשטותו וענוותנותו היה זהיר בכבוד כל יהודי באשר הוא, ואף בכבודם של ילדים רכים בשנים. מסור היה לכל ילד וילד, כאילו היה בנו. רבים מילדי ירושלים, אלו שגרו בשכנותו, ואלו שנתלוו להוריהם – תלמידיו, מתרפקים עד היום, אחר מבטו האבהי.

מספר בן אחד התלמידים: בכל שבת אחר הצהריים, היו מתאספים כל התלמידים לביתו של מורנו ר' גדליה כדי ללמוד בספר ליקוטי הלכות, ואנחנו הילדים שיחקנו בחוץ. כשהסתיים הלימוד, הלכו כולם הביתה, אך מורנו ר' גדליה לא שכח את הילדים: "משה... יענקל..." היה קורא לילדים, כל אחד ואחד בשמו, "מאך אַ ברכה" (תעשה ברכה), והיה מגיש לכל אחד קוביית שוקולד שחתך מערב שבת בדייקנות (עם הנייר כסף, כדי שהבגדים של הילדים הקטנים לא יתלכלכו...).

כל השבוע, אומר אותו הבן, הייתי מחכה לרגע הזה...

*

סיפר אחד מילדי השכנים: ילד שובב הייתי ולא הנחתי עץ רענן אחד או גדר גבוהה אחת בכל אזור מאה שערים שלא טיפסתי עליהם. פעם טיפסתי על גדר גבוהה במיוחד ורצתי לאורכה. הייתי בסכנה של ממש.

כל השכנים ניסו להוריד אותי, אך ילד שובב שכמוני, מי יאמר לי מה לעשות.

עד שהגיע ר' גדליה... ר' גדליה הרים את שתי עיניו החודרות, הישיר מבט כלפי ואמר בכנות אמיתית כל כך ומשכנעת: יענק'ל, אתה לא יכול לעשות לי את זה... באותו רגע, הוא מספר, הנחתי לגאוותי וירדתי תיכף מהגדר...

מכתבי נפש

מסירותו לזולת וענוותנותו המופלאה באה לידי ביטוי גם בעבודת המכתבים הידועה שלו. ידע כל מבקש ה' ומבקש תורתו של אדמו"ר מוהר"ן בכל העולם כולו, כי מכתב לר' גדליה לא חוזר ריקם. את תמצית דמו שיקע ר' גדליה במכתביו. ברגישותו המופלאה היה מזהה בין שיטי השאלה את מצוקות השואל והדברים הצריכים אצלו חיזוק, והיה משיב את רוחו בטללי תחיה מבאר תורתו הרחבה של רבנו מוהר"ן ותלמידיו.

לא היה מכתב שחזר ריקם, לא היה שואל אחד שנותר בשאלתו. אל תיבת הדואר שלו זרמו מכתבים מכל העולם, מאנשים שהכיר, ובעיקר מאלו שלא, וכולם כולם זכו למענה. בסבלנות אין קץ היה מורנו טורח לבאר לכל אחד ואחד לפי עניינו והשגתו, בטוב טעם ודעת ובבהירות עמוקה שאין דומה לה.

כולנו תלמידים של הצדיק, אמר בענוותנות. וכך קרה שבאלפי המכתבים שהוציא מתחת ידו, מעולם לא פלטה קולמוסו את המילה 'תלמיד', תמיד היה זה 'חברי' או ידידי, גם כשהיה מדובר בתלמידיו המובהקים, כאלו שקיבלו ממנו את רוב תורתם.

מספר אחד מתלמידיו סיפור מפליא: המכתב הראשון שלי למו"ר ר' גדליה היה לפני הבר מצווה. חבר שראה את התקרבותי לברסלב באותה התקופה, עורר אותי כי המנהג בברסלב להניח תפילין דר"ת כבר בבר מצווה. ילד צעיר הייתי ולא ידעתי אם חברי צודק. אמר לי אותו חבר, מה הבעיה, ר' גדליה עונה לכל שואל, שלח לו מכתב.

ישבתי לכתוב מכתב למורנו ר' גדליה, אך חששתי לשלוח – הלא אני ילד צעיר, כלום זה מן הכבוד שיחזיר לי תשובה? הוספתי אפוא בסוף המכתב בחשש וכתבתי כי אני ילד לפני בר-מצוה והרב לא חייב לענות...

לא עברו ימים אחדים ובתיבת הדואר שלי נוחת מכתב בן ארבעה עמודים! מורנו רבי גדליה לא הסתפק בתשובה על שאלתי הספציפית, הוא דאג גם לבאר לי בטוב טעם ודעת את ענין מצוות תפילין על פי תורתו של רבנו הקדוש, עד כמה ששכלי, שכל של ילד בן 12, היה מסוגל לתפוס...

אמנם אותם מכתבים, יותר ממה שהיו 'מכתבים', היו אלו חיבורים של ממש. במכתביו מטייל מורנו רבי גדליה בכל רחבי תורה שבכתב ושבועל פה, ראשונים ואחרונים, מוסר וחסידות, וכמובן בעיקר – ברחבי תורתו העמוקה של רבנו הקדוש מברסלב, תלמידיו ותלמידי תלמידיו.

די לתת הצצה קלה בספר 'חיי נפש', אותו ספר שזכה להוציא לאור בחייו, כדי לקבל מושג קל על עולם מכתביו של רבי גדליה. הספר דק הכרס אך רב האיכות, מכיל בקרבו מכתב אחד (!) בסך הכל מתוך ים המכתבים שכתב. מכתב אחד, ספר שלם. מכתב אחד, עולם שלם. ואמנם, לא ספר בעלמא יש כאן, אלא ספר יסוד בחסידות בכלל ובחסידות ברסלב בפרט.

בספר עוסק מורנו באחת הקושיות הנפוצות ביותר על דרך החסידות בעניין התקשרות לצדיקים. הוא מרבה לבאר את מושג ההתקשרות ומקורותיו, ומוכיח כי בנקודה יסודית כל כך בעיקרי האמונה, לא תיתכן שום מחלוקת בין חסידים ומתנגדים.

מי שיעיין בספר מקיף ונפלא זה², יזכה להיווכח עד היכן הדברים מגיעים. ואם במכתב אחד כך, במאות ואלפי מכתבים, במאות ואלפי נושאים בכל רחבי התורה, על אחת כמה וכמה.

² הספר נושא הסכמות נלהבות מגדולי דורו, כשבין היתר מופיעה הסכמה של בד"ץ העדה החרדית בירושלים בראשות הרב הגאון ר' פנחס עפשטיין זצ"ל. מסופר שרבי

מלבד מכתביו הרבים כאמור, הותיר בכתובים עוד חיבורים מחיבורים שונים, ביניהם חיבור עמוק על הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן (בארה של מרים), ומפתח מקיף על כל הערכים בתורתו של מוהר"ן.

אזה למושב לו

אמנם גולת הכותרת של פעולתו הייתה ללא ספק – בנין העיר צפת ת"ז ויישובה ביהודים החרדים לדבר ה'. בפעולה זו שיקע את עיקר מרצו ומאמציו בכל שנותיו האחרונות. את מיטב שנותי, כך אמר, מסרתי עבור צפת.

היו אלו שנים של פריחה תורנית. שיעוריו הכו גלים ומכתביו הגיעו למרחקים. תלמידים אינספור השכימו לפתחו ורבים וטובים שאלו בעצתו. אך מורנו ר' גדליה בחר להשקיע את עיקר כוחותיו במטרת העל – הקמת היישוב בצפת. אפילו חיבוריו הרבים בכל רחבי התורה, ספרים שהשקיע בהם את דמו וחלבו, העדיף שלא לעסוק בהדפסתם עד שהעיר צפת תעמוד על תילה.

על פי מסורת סודית שקיבל מרבו מו"ר הגה"ח רבי אברהם שטערנהארץ זצוק"ל, תלה מורנו ר' גדליה תיקונים נשגבים בבנין צפת. אותה תקופה, היה מצבה הרוחני של צפת בשפל. אמנים חופשיים ואנשי בוהמה השתלטו על העיר ואיימו להפוך אותה לעיר חפשית. רבי גדליה שראה לנגד עיני רוחו את העיר צפת הקדומה, העיר עתירת הסוד והכיסופים, העיר שהילכו בה קדושי עליון בדורות עברו; לא יכל לשאת את המחזה.

פנחס שלא נמנה על עדת החסידים, פקפק בתחילה לתת את הסכמתו על הספר. מורנו רבי גדליה הניח את הספר אצלו כדי שהוא יוכל לעבור על תוכנו. כשבא אליו מורנו ר' גדליה אחר תקופה כדי לקחת את הגליונות בחזרה ולקבל את ההסכמה, אמר ר' פנחס: איך אתן לך את הספר, הרי אני לומד בזה... מיותר לספר שהוציא מתחת ידו הסכמה נלהבת לספר.

הגאון ר' שמואל וואזנר שליט"א שהסכים אף הוא על הספר, התבטא באותה שעה: לו היה הספר יוצא בשעתו, היו נחשכות מחלוקות רבות בין חסידים למתנגדים...

את בעיית צפת ראה כבעיה לאומית; תפקיד שמוטל על כלל ישראל. בנין ירושלים, כך אמר, תלוי בבנין צפת. כי בח"ר ה' בציון או"ה למושב לו. כשציון חרב"ה, כשהקשר לירושלים הוא עדיין רק בבחינת כיסופים ומאווים, אזי שוכנת השכינה בצפ"ת. כשיתגלו הכיסופים בצפת, תוכל ירושלים להבנות.

ואמנם כל כך לקח אל ליבו את עניין צפת, עד שמצבה היה קשור ואזוק ברוחו. כשצפת נתעלתה, עלתה רוחו של מורנו רבי גדליה עמה; וכשהיה ח"ו ההיפך, היה מורנו נחלה בגופו ובנפשו. בניו מספרים כי היה זה נוהג קבוע – בכל פעם שחזר מביקור בצפת, היה נחלה לכמה ימים...

ומאידך שמענו מאחד התלמידים שפעם אחר ביקור בצפת, נתאנח מורנו ואמר: באנו לעשות "ביקור חולים" אצל העיר צפת...

חזון גדליהו

על כוח חזונו העצום יעיד הסיפור הבא:

מספר בנו מקים הת"ת: בראש חודש אייר תש"מ, כשפתחנו את התלמוד תורה, היה אאמו"ר באירופה במסעו האחרון לטובת המוסדות. הוא התקשר ושאל אותי אם התחלנו כבר ללמוד, אמרתי לו: כן. שאל אותי: כמה תלמידים יש? אמרתי לו: שלשה! הוא אמר "ברוך ה'" בשמחה גדולה כל כך, כאילו לומדים כבר מאות תלמידים...

מסתבר שכל אותו מחזה שנגלה לעינינו כיום, כבר עמד לעיני מורנו ר' גדליה, לפני שלושים וארבעים שנה, במלא הדרו. אותו תלמוד תורה, שקם והתפתח במסירות הנפש של הדורות הבאים, ואכן כבר הגיע ומונה באמת מאות תלמידים, נרקם ונטווה בחזונו רחוק-הטווח של גדול החזון מורנו רבי גדליה.

אכן, כח חזונו הבהיר בלתי יאמן. מול עיניו הגשמיות עמדה עיר שוממת ועזובה, חורבות ושברי אבנים; ואולם לעיני רוחו כבר עמדה לה קריה נאמנה בת עשרות ומאות דירות; בית מדרש מפואר בן מאות מקומות;

תלמוד תורה עם מאות תלמידים, וספריה ענקית בת עשרות אלפי ספרים.

חלום באספמיא, אמרו הספקנים; והזיה בהקיץ, אמרו החוצפנים. ואולם את מורנו ר' גדליה, לא הפחידו לא המציאות הקשה, ולא התחזיות הפסימיות. מתוך אמונה יוקדת ומתוך בטחון מלא ויצוק, הדף בעוז את ארס הייאוש שניסה לכרסם ולחבל בחזונו, ואת הקשיים המרובים שעמדו לו בדרך, ויצא להגשים את החזון הגדול.

כשהוא חסר פרוטה, אמצעים וקשרים, אך עם הרבה חזון ומוטיבציה, יצא מורנו למשימה הבלתי אפשרית להצלת העיר צפת. הוא הקים את 'אגודת נחל נובע מקור חכמה' – האגודה להחייאת היישוב הדתי בגליל העליון, והחל בפעולות מעשיות למען מטרתו.

הקשיים שנערמו לו בדרכו, בלתי ניתנים לתיאור. היו אלו קשיים מפנים ומחוץ; החל ברשויות עתירות בירוקרטיה וכלה בצרי עין מן המניין. אם נרצה לגולל את כל הרפתקאות היישוב הברסלבאי בצפת, לא יספיק לנו גם ספר עב. ואולם מורנו רבי גדליה, כמו קרוץ מחומר אחר, נאבק ללא חת, במסירות נפש, והצליח.

עד כמה הייתה מסירות נפשו אנו יכולים ללמוד מהעובדה שעד היום, שלושים שנה אחרי פטירתו, מספקת מסירות נפשו דלק מתמיד לממשיכי מפעליו, בניו ותלמידיו. היישוב החרדי בצפת ידע מאז הרפתקאות רבות כל כך, אך שום דבר לא הצליח לשבור את הרוח. אין זאת אלא כי הרוח, רוח חיה היא, רוחו של מורנו רבי גדליה, מלאת האמונה ומסירות הנפש ללא גבול.

ואמנם, מסירות נפשו העצומה של מורנו הגיעה עד המשמעות הכי פשוטה ומצמררת של המושג. בקיץ תש"מ, כשהוא חלוש וחולה, יצא במסירות נפש לאירופה למסע של איסוף כספים לטובת בנין צפת. כשהגיע למנשסטער הלכו כוחותיו ואזלו, אך מורנו המשיך כאילו כוחותיו במתניו.

בתייעוד מרטיט שכתב אחד המקורבים בימיו האחרונים, הוא כותב כך: "בדרך סיפר איך שרבו רבי אברהם מסר נפשו באחרית ימיו לילך להתפלל במנין, ואמר שבסוף ימיו רוצה למסור את נפשו עבור מצוה. ואמר הר"ג בזה הלשון: "איך וויל אויך זיך מוסר נפש זיין פאר צפת, אפילו שטארבען דערפאר, אבי צווישן יודן" (תרגום: גם אני רוצה למסור את נפשי עבור צפת, ואפילו למות למען בנייתה...).".

באותה שעה לא הבינו את כוונתו, אך כשלמחרת, ביום שני, כ"ג תמוז תש"מ, כשהוא באמצע דרשה נלהבת ומלאת רגש בגודל החיוב לקומם את חורבות צפת, עלתה נשמתו בסערה השמימה, קיבלו דבריו הנבואיים את משמעותם המפעימה.

במכתב שהגיע באמצע השבעה לבנו מו"ר הרה"צ רבי אלעזר שליט"א, מסיים מורנו ורבנו עטרת ראשנו רבי גדליה בפסוק: כי שם ציווה ה' את הברכה חיים עד העולם, אותו פסוק שלא סיים בוצינא קדישא רשב"י למימר, עד שנתקשרה נשמתו ונתעלתה לגנוי מרומים.

מכתב עוז ממו"ר עט"ר רבי גדליהו אהרן קעניג זצוק"ל

בעניין שיחת חברים

בע"ה יום ג' לסדר התיצבו וראו את ישועת ה' י"א לח' שבט ה'תשכ"ג
לפ"ק פעיקו"ת ירושלים תובב"א.

לכבוד הבחור החשוב והיקר ירא ה' מאד נעלה מר...

אחדשה"ט אודיעך כי מכתבך מיום ג' העבר נכון הגיעני ונהניתי שמצאתי בו
את שאהבה נפשי אשר יש לך קשר חילופי מכתבים בעניני תורה ויראת
שמיים עם... הנחמד ידידינו עוז המופלג בתורה ויר"ש טהורה כמר... כה
יתן ה' וכה יוסיף שיתחברו ויתאגדו יראי ה' מבקשי אמת באמת יחד וידברו
זה עם זה ויסבירו זה לזה על מה אתינן להאי עלמא שפילה, ומהו התכלית
הנרצה מכל אחד ואחד מאיתנו בכדי שנזכה לסגל בדינו תורה ומצוות כל
ימי היותינו על פני האדמה ולהשיב שולחינו דבר לעת מצא הנכון שלא
נבוש ולא נכלם לעולם ועד.

ומה מאד שמחתי בראותיך שהיה ה' בעזרך והתחזקת ופתחת פתח (אם כי
לעת עתה כחודו של מחט) להוציא כאבי לבך הנשבר והנדכה לטובתך
הנצחית. כי דע לך יקירי אשר אחד מטכסיסי הבעל-דבר לתפוס את האדם
ברשותו להפילו בשחת רשתו, הוא לבודד אותו מחביריו בעבודת ה' בתורה
ותפלה וכו', על-ידי שמכנים בלבו כמה מיני מחשבות והרהורים מינים
ממינים שונים עד שמפתחו ונדמה לו שיותר טוב לו שישתוק ולא יגלה
מכאוביו ולא יוציא בשפתיו מה שעובר עליו, ולא רק לבני גילו כערכו שהם
חביריו הנאמנים, אלא שאפילו בינו לבין קונו גם כן לא ישוח צרות לבבו
מכל אשר עובר עליו.

כי יודע אשר כל התיקון וכל הישועה להנצל מידיו נצמח מזה דייקא ממה
שכן מפרטים החטא ומתוודים עליו בינו לבין קונו, או על-ידי שמקיימים אָז
נִדְּבָרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ³, שעל-ידי-זה מעורר ומטה אהבת לב חברו
אליו, כי כַּמִּים הַפְּנִים לַפְּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם⁴ להכיר בחבירו אם כוונתו אל
האמת, ואז גם חבירו מודיעהו מצרות נפשו ושגם הוא נמצא במבוכה מעין

³ מלאכי ג, טז.

⁴ משלי כז, יט.

זו כמוהו ויחדיו יתכנו עלילות ויטכסו עצה נכונה איך להנצל ממה שצריך להנצל, ולהתחזק במה שצריך להתחזק, עד שבמשך זמן מה יזכו להתעלות בעבודת ה' כראוי.

כי עבודת ה' ביראת שמים עם חברותא טובה בכחה להרים ולהעלות את האדם למדרגות גבוהות ורמות מאד (מאד), אשר יחיד אפילו צדיק גדול במעלה מאד לא יוכל להגיע אליהם לבדו, כידוע מהשלשה חסידי זאמוט שנסעו יחד ללמוד בישיבה והתקשרו שלשתם בקשר עבותות האהבה והידידות בכמה תנאים, ואחד מהתנאים היה שבכל יום לעת ערב יתקבצו שלשתם יחד במקום מיוחד, וכל אחד ואחד יודיע לחבירו איך שעבר עליו היום בעבודת ה' בתורה ותפלה, גם יגלה כל מעשה ודיבור ואפילו מחשבה שהיה לו במשך היום. וככה התנהגו כל זמן היותם לומדים יחד בישיבה, וכשיצאו משם היו מפורסמים למופלגים בתורה ובחסידות במעלה גבוהה ורמה מאד.

ואמר עליהם הגר"י סלנטר זצ"ל, אילו היו אומרים לי שכחם ומעלתם בידיעת התורה גדלה ונשגבה משל מעלת הגר"א זצוק"ל מוילנא איני מחוייב להאמין. אבל אם יאמרו לי שמעלתם ומדרגתם ביראת ה' גדלה ונשגבה ממעלתו, אאמין.

כי עבודת ה' ביראת שמים יחד עם חברותא טובה מועילה מאד מאד אשר אין לשער. ולא זו בלבד, אלא אפילו דיבור קל של התחזקות מה ששומעים לפעמים איזה דיבור של התחזקות בעבודת ה' מחבר נאמן מועיל מאד מאד לעבודת ה' במשנה מרץ, כמבואר בליקוטי תניינא סימן מ"ח שכתב וזה לשונו: ושמענו מצדיק אמיתי שאמר שאילו היה אומר לו אחד, יהיה מי שיהיה, בעת שעסק בעבודת ה' בתחילתו, אחי חזק ואחוז עצמך, הייתי רץ ומזדרז מאד בעבודתו יתברך, כי גם עליו עבר כל הנ"ל ולא הי' שומע שום התחזקות משום אדם וכו', עיין שם.

ועל-כן הבעל-דבר חותר בכל כחו לבל יתאגרו ויתחברו יראי ה' באגודה אחת לדבר ביחד בעניני יראת שמים שזה העיקר והכל, וכל אימתי שרואה שכמה יראי ה' דוברים בעניני יראת שמים יחד, הוא כקוץ מכאיב בעיניו ובכל כחותיו מתאמץ להפרידם, ואינו מניח שאחד יפגש עם חברו הטוב שיכול לדבר עמו מהתכלית.

ולפעמים מונע מהאדם אפילו מלהוציא קול אנחה מלבו הכואב והדואב הפצוע והנשבר לרסיסים, או צעקה על ריחוקו מהשי"ת ומתורתו הקדושה ומחכמיה, ומאיים עליו שאם יצעק וישמיע קולו ינקום בו, כמבואר כל זה ברמז בספר הקדוש סיפורי מעשיות בהמעשה מבערגיר ועני, כשתפס הרוצח (שהוא הבעל-דבר) את הבת קיסר (שזה בחינת כנסת ישראל עם קדוש כמבואר בהקדמה השניה לספר הנ"ל) והחביא עצמו עמה והי' מפחיד אותה שלא תצעוק שלא ישמעו בני אדם, והי' אומר לה וכו' תיכף שתתן צעקה אחנוק אותך מיד וכו' ע"ש⁵.

וכל זה הוא בכדי לבודד את האדם מחברת אנשים הנכספים לעבוד עבודת הבורא יתברך שמו שלא יבואו לעזרתו ולהממו ח"ו (ואם האדם מניח את עצמו עולה לו בקלות לכובשו תחת רשותו ח"ו, והוא נעשה אליו ח"ו מושל ומלך, ועושה בו כרצונו ומשליכו כבכף הקולע ח"ו, ולפעמים זורקו למעלה ולפעמים למטה ולארבע רוחות השמים ה' יצילנו מידו).

כי יודע שצעקה מועיל מאד להנצל מכל רע ולהושע על ידה כמו שכתוב (שמות כ"ב כ"ב): **כִּי אִם צָעַק יִצְעַק אֵלַי שָׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקָתוֹ: וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חָנּוּן אֲנִי: (שם כו),** והלא דברים קל-זחומר, ומה אם צועקים להשם-יתברך על ענינים גשמיים שהם חיי שעה בלבד, השם-יתברך מרחם עליו ושומע צעקתו, כל שכן כשצועקים להשם-יתברך מעומק הלב להנצל מרשת הבעל-דבר אשר טמן לרגלינו לבל נלכד במצודתו ולא נלך לאבדון ח"ו, שירחם עלינו שנזכה ללכת בדרכי ה' באמת ולשמור ולקיים מצוותיו הקדו' שהם מביאים לחיים נצחיים, בוודאי שהשם-יתברך מקשיב לקול תחנונינו ועוזר לנו.

עליכן בהכרח לתפוס אומנות אבותינו בידינו שהוא הקול קול יעקב, בכדי להנצל ממה שצריכין להנצל ולזכות לטוב הנצחי, וכמ"ש גאון עוזינו מוהרנ"ת זיע"א בביאור המשנה⁶ ואל תהי רשע בפני עצמך, וקוטב דבריו

⁵ וז"ל שם: והרוצח החביא עצמו עמה בבור של מי גשמים, והיו מונחים שם. והיה מפחיד אותה, שלא תצעק, שלא ישמעו בני אדם, והיה אומר לה: אני מסרתי נפשי בשבילך כדי לתפסך, ואם אפסיד אותך, אין חיי נחשבים אצלי כלום מאחר שכבר את בידי, אם אחזור ואפסיד אותך ותומנעי ממני, אין חיי נחשבים אצלי מאומה כלל, על כן תכף שתתני צעקה, אחנוק אותך מיד, ויעבר עלי מה, כי איני שוה בעיני כלום. ותירא לנפשה מפניו (הינו הבת קיסר היתה יראה לצעק מפני אימת הרוצח). עכ"ל.

⁶ מסכת אבות, פרק ב' משנה ג'.

הקדושים הוא שהתנא מודיע ומייעץ להאדם אשר נדמה לו ומרגיש שהוא בבחינת רשע ח"ו ושעל-ידי-זה יכול ליפול ביותר בבחינת עבירה גוררת וכו' עד שח"ו יצא מכלל ישראל, וכמו שאמרו חז"ל: היום אומר לו עשה כך וכו',⁷ אז עצתו שיראה על-כל-פנים שלא להיות בפני עצמו, היינו שלא יניח את עצמו להתפתות מפתויי הבעל-דבר לבודדו, רק יראה להתחבר ליראי ה' הכשרים האמיתיים המקורבים להחכם והצדיק האמת, ואז יש ויש תקוה טובה לאחריתו שיזכה לשוב בתשובה שלימה לצאת לגמרי מרשעותו ולהיות צדיק גמור.

מכל זה נראה עד כמה גדלה מעלת אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ומעלת השיחה בינו לבין קונו, רק שצריכין להשגיח ולהעמיד כל דבר ודבר על מכונו כמבואר בגמרא ופוסקים מה שראוי לגלות לבני אדם, ומה שצריכים להעלים מידיעתם, ולהתוודות עליה רק לפני השם-יתברך ויתעלה לבד וכו'.

⁷ המקרע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו - יהא בעיניך כעובד עבודה זרה; שכך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך. עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד. (שבת דף ק"ה ע"ב, ועוד).

תפילה מתוך מכתב מו"ר עט"ר רבי גדליהו אהרן קעניג⁸

רבנו של עולם אדון כל הנשמות, אתה בראתני לעמוד לפניך ולדבקה בך ולהעלות נחת רוח לפניך מהעולם הזה השפל על ידי לימוד תורתנו הקדושה ועבודת התפילה וקיום המצוות הקדושות ומעשים טובים, והנה רצוני לעשות רצונך בלבב שלם, אבל מה אעשה ושאר שבעיסה מעכב, והיצר הרע השוכן בקירבי בחלל השמאלי שבלב, מחליש דעתי ומתגרה בי בכל פעם לאמר מה יתן לך ומה יוסיף לך ריבוי תפילותיך, הן התפללת מאז ומתמיד ועדיין לא נושעת, ואדרבה עוד הפסדת מה שהיה בידך, ומתגנב בדעתי ומכניס בליבי מחשבות לא טובות להפסיק ח"ו מלהתפלל לפניך תתברך, וכמעט שנטו רגלי, וכמה פעמים נפלתי ברשתו והפסקתי מלהתחנן לפניך כראוי.

על כן באתי לפניך אבי שבשמים אבינו אב הרחמן בתפילה ותחינה ובקשה שתחוס ותרחם עלי ברחמך הרבים ותתן בי כח ואומץ שאוכל להתחזק בתפילה כל הימים, וגם אם אחרי תפילתי ובקשתי איני רואה תיכף ישועתי ועוד נדמה לי שנעשיתי גרוע יותר, אף על פי כן רוח קדשך אל תקח ממני ותזכני לחשוב באמת על תכליתי הנצחי, ותזכני להתחזק בתפילה על זה בעצמו, ואל תשלט בי יצרי הרע החושב להדיחני ולגרשיני ולעקריני ממקור חיותי שהיא התפילה כמו שכתוב תפילה לא-ל חיי.

ואזכה להאמין שאין שום תפילה ומחשבה טובה ורצון טוב נאבדים ח"ו, ותחנני מאתך מתנת חנם שלא יבלבלו לי מחשבותי בזה ולא אהרהר אחר מידותיך הטובים ח"ו, ואזכה להאמין שגם זו לטובה בוודאי כי דרכיך אלקינו להיטיב לברואיך, ותמיד אתחזק בתפילה על כל דבר ודבר קטון וגדול, ותזמין בפי דיבורי חן באופן שאוכל לרצות ולפייס אותך, ואם און פעלתי לא אוסיף, ואתה תשמע השחים לפעלותינו מבור שאון מטיט היום ותטהרני ותקדשני בקדושתך העליונה ותזכני להיות כלי מוכן לקבל בתוכו שפע כל טוב אמיתי ברוחניות ובגשמיות אמן סלה.

⁸ נכתב לאחד שנתאונן שלא נענה גם אחר ריבוי תפילות.

הרה"ח ירחמיאל משה קעניג - מתוך 'מבועי הנחל' אב תש"מ

מדוע הכיתנו ואין לנו מרפא (ירמיה יד, טו)

מדוע? האדון!

מדוע? האדון!

נפל הדוֹעָה

אֲשֶׁר אֵל מִיטֵב הַמְרָעָה

נִיהַל אֶת הַצֹּאן?

*

מדוע? האדון!

נפל הדוֹעָה

אֲשֶׁר קוֹדַח מַחֵם

דָּאָג לְחוּלָה

וְרוֹעֵד מִקֵּד

חֶבֶשׁ הַצּוֹלָעָה

*

מדוע? האדון!

הֵיוּ יָמָיו מְעֻטִּים

וְעֲטוּפֵי חֲרוֹן

וּבְעוֹדוֹ דּוֹלָה מִמִּימֵי הַנַּחֲלָה

נִשְׁבֵּר כֶּדֶו

וְהוּא נָפַל עַל הַמְּבוּעַ

מדוע...